

Kavramlar birbirine karıştı, sanat evrenseldir küresel olan dolardır

Heykeltıraş Mehmet Aksoy 'İnsan Halleri' başlığı altında topladığı son dönem çalışmalarını Galerİ IşıK Teşvikiye'de sergiliyor. 'Güncel Sanat' kavramını sevmeyen Aksoy, sanatın evrensel olduğunu söylüyor.

Tarsus'ta ortaokulda okurken âşik olduğu kızın yüzünü çakı ile okulun bahçe duvarlarındaki taşa kazıyan Mehmet Aksoy'un heykel sanatına gönül vermesi, 1960'ta İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Resim Bölümü'ne girdiği yıl Sadi Çalık'ın verdiği heykel dersleriyle başlamış.

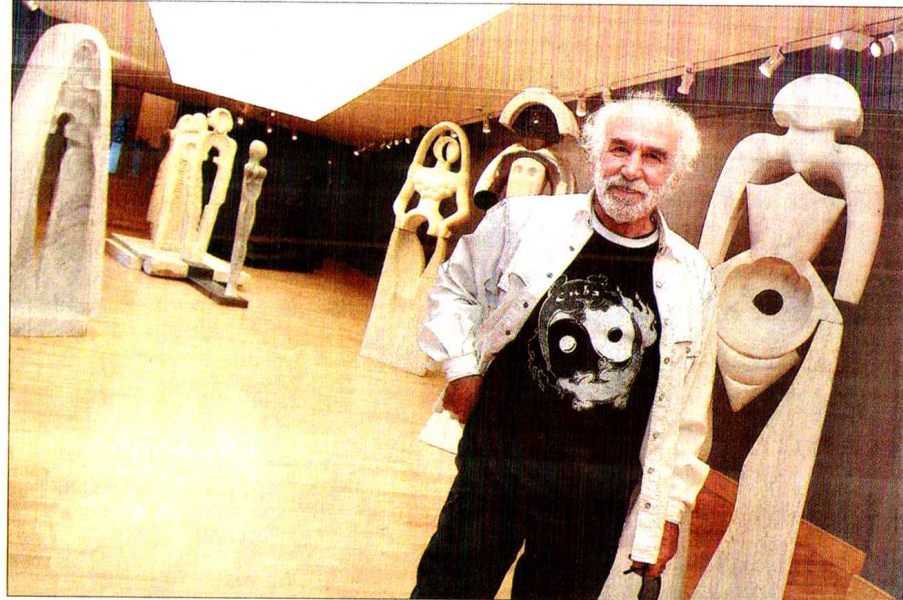
Akademiyi bitirdikten sonra kısa bir asistanlık döneminin ardından kazandı devlet bursuyla 1970 yılında Londra'ya giden Aksoy, o sırada İngiltere'de popüler olan "kavramsal sanat"ı kendine yakın hissedemez ve Berlin'e geçer. Hochschule der Kunst'de yüksek lisans yapar. 1978'de tekrar İstanbul'a döner ve akademiye öğretim görevlisi olur; ama 12 Eylül 1980 sonrası tekrar Berlin'e dönüş yapmak zorunda kalır.

Bu dönemde Almanya'nın en önemli heykeltıraşları arasına girer. Berlin Kranoldplatz'daki "Bullittan Sevgililer", Kreuzberg'deki "İş Göçüleri" ve Postdam'daki "Asker Kaçağı" heykellerini yapar. 1989'da 2. İstanbul Bienali'ne Aya İri'nin "Şahmeran Masalları" projesiyle katılır. 1991'de Sedat Simavi Plastik Sanatlar Ödülü'ne layık görülür. Ama Ankara'ya yaptığı bir heykel, Melih Gökçek'in tükürüklerine maruz kalmaktan kurtulamaz. 1995'te İMKB binasının önüne Ayı-Boğa, 2001'de de İş Bankası Kuleleri'nin avlusuna Kybele Çeşmesi heykeli yerleştirilir. 15 Ocak 2010'da da Nâzım Hikmet'in 108. yılı onuruna yaptığı heykel, Küba'nın başkenti Havana'da Şairler Parkı'na konur.

Aksoy'un kadınları

45 yılı aşkın süredir yapıtlarında genellikle insan hallerine ve toplumsal sorunlara gönderme yapan sanatçının bu sergisinde mermer, taş ve bronzdan kadın figürleri ağırlıklı 30 heykeli yer alıyor.

Aksoy en fazla "Karakterime çok uygun, kendini vermeyi sevi-

Mehmet Aksoy, sanatta sözden fazla destek alındığını ve her şeyin düz anlamlı olmaya başladığını söylüyor.

mez, devamlı sürprizler sunar" dediği mermeri işlemeyi seviyor. Taşların aristokrati dediği mermeri seçmesinin arkasındaki en büyük nedenlerden biri de ışığın her tonunu mermer üstünde görebilmek. Kütleli dıştan içe doğru çalışırken ortaya çıkan tesadüfleri yakalamak da ona heyecan veriyor.

Mehmet Aksoy, bir mermer cenneti olan Türkiye'de geçmişten bugüne mermer işçiliğinin en iyisi yapıldığı, inanılmaz yetenekli ustalar yetiştiği, taş işlemeciliğinin şahikalarına varıldığı halde bunun heykelle dönüşmemesinin büyük kayıp olduğunu düşünüyor. Mısır, Asur, Hint, Maya ve Afrika sanatı üzerine araştırmalar yapan Aksoy, yıllar içinde hem en ilkel hem en modern teknikleri öğrenmiş ama mermeri geleneksel usullerle yontmayı seviyor.

İtalyanlar Aksoy'u mermeri yontarken gördüklerinde çok şaşırmışlar. Bugün Avrupa'da birçok ülkede mermeri yontarken makine kullanılsa da o, yeknesak makinelerle duyguyu yakalamanın mümkün olmayacağına inanıyor.

Sanat metaforiktir

Sergide en dikkati çeken çalışmaların başında, "Kayıp Anaları" geliyor. Aksoy, Türkiye'de de 80'li, 90'lı yıllarda bol bol yaşadığımız kayıplar insanlık vicdanındaki en derin yaralardan biridir. Bir annenin evladından hiç haber almadan senelerce dönüşünü beklemesi, ölüp ölmediğini bilmesinden daha acı ne olabilir" diyor. Dünyanın en trajik olaylarından biridir diye nitelediği kayıp

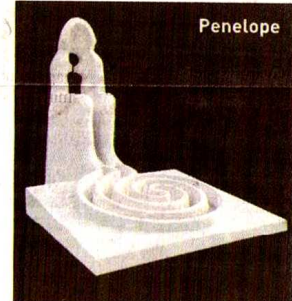
analarından yola çıkarak içinde ölüm sessizliğinde boşluk olan kadınlar yapmış.

Yıllar boyu bir örgüyü örüp söküpe tekrar yapan Ulysess'in karısı Penelope'den esinlendiği "Bekleyen Kadın" ise bağlılık ve umuda gönderme yapıyor. Çıkış noktası farklı olsa da heykel günümüzde bir balıkçı ya da asker karısı da olarak da yorumlanabilir. Kibele Sanat Galerisi'nde 2002 yılında açılan Mehmet Aksoy retrospektif sergisinde ilk kez karşılaştığımız doğurganlığı, bereketi simgeleyen Kibeleler bu sergide de var.

Dolar küreseldir, sanat değil

Mehmet Aksoy günümüzde çokça kullanılan güncel sanat kavramını sevmiyor. Günümüz sanatında sözden fazla destek alındığını, her şeyin düz anlamlı olmaya başladığını, metaforik anlatımın göz ardı edildiğini düşünüyor. Onun anlayışına göre, "Beş sayfa yazıp, yanına bir şey konduranlara güncel sanatçı denebilir ama eğer bir heykel yapıyorsanız, sanat dili formdur, eğer resimse yaptığımız diliniz renktir, müzikse notadır".

Aksoy'a göre sanatın disiplinler arası olması ve moda gibi devamlı değişmesi, söze dayanması, sanatı anlamaya çalışan insanların uzaklaştırıyor. Aksoy, "Artık insanlar sergilere gitmez oldu. Sanat ötekileştirildi. Bienallerle anti sanat yapıldı. Bienaller tabii ki olmalı ama gerçekten sanat değeri olan yapıtlar seçilmeli. Akademiye okuyan, resim heykel yapan çocukların kafaları ka-

rıştı. Bu duruma ben 70'lerde düştüm. İngiltere'deydim o yıllarda 'Heykel buysa ben heykeltıraş değilim, bırakıyorum' dedim. Ama form, resim bitmez. İnsanda mekân, dokunma duygusu olduğu sürece heykel bitmez" diyor.

Mehmet Aksoy dolaylı konuşmayı sevmiyor. Düşündüğünü açıkça ifade ediyor. Yaptığı heykeller gibi net ve doğal. Temelde ne yeniliğe ne de kavramsallığa karşı ama günümüzde kavram kargaşasının sanata zarar verdiğini düşünüyor.

"Evrensellik, yöresellik, küresellik hepsi birbiriyle karıştırılıyor. Evrensel demek isterken küresel deniyor. Dolar küresel olur, sanat olamaz. Sanata küresel demek coğrafyanın, psikolojinin inkârı demektir. Sanki dünya hem ekonomik hem de kültürel bakımdan eşit, sanki kurşun askerler gibi aynı. Ama sanat bu kadar basit değil. Sanatta özentî olamaz. İnsan kendine özenir, kendiyi yarışsa sanatçı olur. Benim yorumum, benim dünya görüşüm demezsen, başka birinin fikriyse sen yoksun, sanat yok..."